

2023-10-310

Utbildningsdepartementet
u.registrator@regeringskansliet.se

LFV svar till utbildningsdepartementet avseende ny forsknings- och innovationsproposition

Luftfartsverkets ("LFV") huvuduppgifter är att tillhandahålla en säker, effektiv och miljöanpassad flygtrafiktjänst för civil och militär luftfart och tjänster för planering och genomförande av flygning för obemannad luftfart. LFV ska även svara för forskning och innovation som motiveras av myndighetens uppgifter. LFVs forskningsverksamhet är organiserad i enheten FOI som omsätter ca 50 miljoner kronor årligen.

Sammanfattning

LFV ser flera samhällsutmaningar som hänför sig till LFVs uppgifter och den forskning som LFV bedriver. Sammanfattningsvis ser LFV klimat och miljö, utvecklingen av luftrummet, automation, totalförvarsfrågor och forskningsfinansiering som centrala aspekter för att säkerställa ett fortsatt starkt forsknings- och innovationsklimat rörande luftfartsfrågor.

Nedan beskrivs närmare de synpunkter och förslag som LFV lämnar till kommande forsknings- och innovationspolitiska proposition.

LFVs synpunkter och förslag

Klimat och miljö.

Luftfarten står inför stora utmaningar rörande förmågan till klimatomställning och minskade utsläpp av växthusgaser. Forskning på detta område spelar en viktig roll för att bygga en ökad förmåga. Som exempel kan nämnas elflyg, optimering av flygvägar och att minimera utsläpp och buller.

Obemannad luftfart

Luftrummet rör sig mot att vara trafikerat av fler typer av farkoster. Andelen obemannade farkoster kommer att öka kraftigt framförallt i det lägre luftrummet, men även integrerat i det övre luftrummet. Luftfartsverket är exklusiv leverantör av

Dokumentnummer

D-2023-346772

Ärendenummer

Ert datum

2023-06-27

Er beteckning

U2023/01467

Handläggare

Westerlund, Anders

0706-946451T

anders.westerlund@lfv.se

Godkänt av

Persson Grivas, Ann

Informationsklass

Offentlig

LFV

Koncernfunktioner

601 79 Norrköping

011-19 20 00 T, 011-19 25 75 F

lfv@lfv.se

www.lfv.se

Org nr. 202100-0795

gemensamma informationstjänster för alla U-space-luftrum enligt artikel 5.6 i kommissionens genomförandeförordning och forskning inom detta område är därför av stor betydelse för fortsatt utveckling av luftrummet och tjänster kopplade till det.

Forskningsbidrag och ansökningsförfarande

Det behövs ur, svenskt perspektiv, en effektiv och relevant administration av ansökningsförfarande och medfinansieringsprocess till forskningsaktiviteter som beviljas EU-medel, och en tydligare koppling mellan det ansvar för forskningsverksamhet som anges i myndighetsinstruktioner och den finansieringsmodell som tillämpas idag. I allt för stor grad behöver tid och resurser läggas på att säkerställa finansiering från externa finansiärer, vilket påverkar förmågan att leverera kvalitativ forskning. I dagsläget måste till exempel LFV genomföra dubbla ansökningsprocesser mot EU/SESAR och sedan mot Trafikverket. Möjligheter till finansiering av forskning genom det europeiska avgiftssystemet, som LFV får sin huvudsakliga finansiering från, är i praktiken begränsade - inte minst med hänsyn till den kostnadspress som genomsyrar hela systemet.

Totalförsvaret

Totalförsvaret och ökad civil/militär samverkan är ett område som blir allt viktigare, i synnerhet i ljuset av det försämrade säkerhetsläget. Robusthet och it-säkerhet för att säkerställa en driftsäker infrastruktur, tillsammans med ökad kunskap avseende robusta processer i olika beredskapslägen, är viktig för att erhålla ett stabilt och säkert system inom luftfartsområdet. Även STM (Space Traffic Management) kommer att spela en viktig roll framåt när en svensk försvars- och säkerhetsstrategi för rymden utarbetas (jfr pågående arbete inom Försvarsdepartementet).

Digitalisering och automation

Fortsatt starka forsknings- och innovationsinsatser behövs inom digitalisering- och automationsområdet med syfte att öka säkerhet, effektivitet, anpassningsförmåga och att minska miljöpåverkan. Utifrån ett regionalpolitiskt perspektiv finns det ett tydligt behov att fortsätta fokusera på forskning inom automation och digitalisering för att möjliggöra en digitaliserad, kostnadseffektiv och hållbar infrastruktur över hela landet inom luftfartsområdet.

Aktörers medverkan i forskning

Vid många tillfällen har den svenska modellen (Tripple Helix, Quadruple Helix) lovordats som effektiv när det gäller innovation. Idag ser LFV dessvärre ofta att viktiga aktörer från både industrin och akademien inte har råd (möjlighet att avsätta

tiden) att bidra i forsknings- och utvecklingsarbeten. Här skulle det behövas ett incitamentsprogram som säkerställer medverkan från dessa aktörer över tid, så att de också kan bemanna dessa funktioner inom respektive organisation.

Deltagande i internationella forskningsprogram

Luftfarten är en global företeelse där forskning, utveckling, reglering och certifiering i stor utsträckning sker internationellt. Det avsätts mycket EU-medel för att bidra till denna utveckling och Sverige behöver bli bättre på att hämta hem EU-medel (forskningsmedel) genom att aktivt delta i de internationella forskningsprogrammen, men också genom att bevaka utvecklingen. Svenska aktörer inom luftfarten behöver avsätta tid och resurser för att stärka upp närvaron kring EU-forskningsprogram, både i syfte att påverka och för genomförande.

Nyttjande av forskningsresultat

Flygbranschen, relativt andra branscher, karaktäriseras av långa ledtider från det att forskningsinsatserna initieras till att de utvecklade lösningarna är driftsatta och driftgodkända. Det finns idag en stor utmaning, både på nationell och europeisk nivå att ta resultaten från forskningsinitiativ vidare in till implementering och driftsatta lösningar. Sverige måste hitta mekanismer för att bättre utnyttja lovande innovations- och forskningsresultat inom luftfart i industrin. Här krävs styrning för att möjliggöra för demonstrationer och utveckling i verklig miljö specifikt riktat mot samhällsgemensamma tjänster som gynnar hela Sverige.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Ann Persson Grivas efter föredragning av teknisk direktör Ulf Thibblin. I handläggningen av ärendet har även CFOI Jonas Forsman, gruppchef FOI Gunnar Olsson, tf gruppchef FOI Anders Westerlund och verksamhetsutvecklare Pierre Ankartun deltagit.

Norrköping,

Ann Persson Grivas
Generaldirektör